

modernista munkák esetében, bár a 20. században végig jellemző, hogy a plakátok tükrözik a legfontosabb képzőművészeti tendenciákat. A kötet azon megállapítása, hogy a plakátművészek alakítói is koruk vizuális kultúrájának, különösen igaz a két világháború közötti időszakra, de az ötvenes—hatvanas évekre is. A szocializmus lazuló keretei között a propagandaszereptől fokozatosan szabaduló plakátművészet a hetvenes évektől olyan gazdagságot és változatosságot mutat, amelynek művészettörténeti jelentősége mellett kultúrtörténeti fontosságát is kifejti a szerző.

A gazdag illusztrációs anyagban csupán a Trianon utáni revizionista mozgalmak alkalmazott grafikai termékeit kevesellhetjük, egyébként a kötet szerkesztési arányai jók, mértéktartók. Különösen izgalmas csemege a kommunista propagandagépezet vizuális lenyomatainak összefoglalása, ahol értékrendi berzenkedésünk ellenére is komoly vizuális értékeket, kreatív megoldásokat találhatunk, például Ék Sándor, Macskássy János, Konecsni György, Gábor Pál, Mallász Gitta képein. A kötetnek külön értéke, hogy az egészoldalas illusztrációkhoz kapcsolódó elemzéseket az adott plakát értelmezését segítő előképekkel, mintákkal, párhuzamos plakátokkal egészítette ki a szerző, de az egyértelműség kedvéért ezeket fekete-fehérben adja

közre. Például Czeglédi István és Bánhegyi Tibor 1950-ben készült *Előre a béke és a szocializmus ifjú barcosainak kongresszusáért!* című mozgalmas plakátja mellett a beállítást egy 1948-as fotó (Rákosi Mátyás az MDP I. kongresszusán), valamint Iraklij Toidze negyvenes évek végi plakátja segíti értelmezni.

A kötet rendszerváltás kori anyaga is reprezentatív, s különösen fontos, hogy Orosz István politikai plakátjai mellett hangsúlyos szerepet kap a lengyel származású Ducki Krysztóf bőséges, tavaly éppen Tihanyban bemutatott munkássága is. Végül ki kell emelni a széles közönségnek ajánlható, kiváló kötet remek tipográfiai megoldásait is, amelyek a könyvet tervező Farkas Anna munkáját dicsérik.

L. SIMON LÁSZLÓ

(*Corvina Kiadó, Budapest, 2007, 204 oldal, 9990 Ft*)

FREESCHA: *Freeschaland*

A kaliforniai Nick Huntington és Michael McGroarty Freescha néven publikáló duója 2000-ben robant be a köztudatba *Kids Fill the Floor* című lemezével, mely az általuk egyengetett Attack 9 kiadónál jelent meg. A naiv és retroid hangzásuk keltette atmoszféra elsősre a

korai Air-felvételekre, de leginkább a Boards of Canada világára emlékeztethet bennünket, többedik hallgatásra azonban a helyzet egyértelműen más lesz. Légies, hosszan elnyújtott, pszichedelikus romantikával bíró alkotásaik nagyobb teret adnak a képzeletnek. Ők maguk is hangsúlyozzák, hogy munkáik gyakorta a fejükben leforgatott filmek zenéiként jellemezhetőek. A 2007 végén megjelent *Freeschaland* című válogatásalbumuk is efféle „filmzene” ajándécsomag.

A dupla CD-re égetett anyag igen nagy falat. Az első, 12 számból álló lemez a duó első három rövidebb EP-jét tartalmazza. A régi szintetizátorok és orgonák visszhangzó, andalító melódiái és a dobgépek finom kezdetlegességgel bírnak, azonban egyáltalán nem beszélhetünk gyengébb vagy kiforatlannak nevezhető művekről. Mindegyik számon belül előbb vagy utóbb szembejön velünk valamilyen szívmengetős csillogás. Szinte az összesből ki lehetne emelni egy ilyen részt. Talán a CD nyitó felvétele, a *Bulb* lehetne ennek iskolapéldája, mely visszafogottan kibontakozó nyolc perce után vokóderes énekbe úszik át. „The birds singing in the sunrise” — kapjuk meg különböző polifon hangfekvésekben, mi alatt eltávolodik tőlünk a visszafogott dobgép és a szintetizátor-me-

lódia szekvenciája. Ritkán hallani ilyen megható és romantikus gicscset a mai elektronikus zenék világában, így talán nem is meglepő, hogy ez a felvétel 1999-ben íródott. A másik hasonló darab a *Holiday Frost*. Repetitív melódiákkal gondolkodtatja el a hallgatót, melyeket szűrőkönn átterszett, visszhangzó elektromos orgonák és szintetizátorok, majd nem sokkal ezután egy zongora szólamai hoznak létre. A szám instrumentális és dob nélküli, ritmusát a negédes dallamok diktálják. Nem mondhatni, hogy mindez céltalan ambient, ami ön-maga háttéréért akarna beszélni. Az angol zenekritikában már semmitmondóvá koptatott *cine-matic* kifejezést fényesíti ki újra ez a naiv érzelmeket infantilis sallangokkal felszínre hozó öt perc. És ez a mondat nyugodt szívvel alkalmazható az egész első lemezre, ami már önmagában megfekszi a hallgató gyomrát, ha azt egy ültő helyében hallgatja végig.

A második lemez az eddig csak válogatásokon szereplő, netán kiadatlan felvételek változatait tartalmazza. A hangsávok, amelyekből e lemez atmoszférája összeáll, összetettebbek, „koszosabbak” és variáltabbak. Továbbá itt tűnnek elő az apró, érthetetlenül eltorzított és kísérteties szövegminták, melyek a duó frissebb felvételeit szokták gaz-

dagítani. A legdicséretreméltóbb trükk a *The Sun is Still... Still* című hetedik szám, egy lassan már hatéves felvételük elnyújtott, új verziója. A lelassított dobgépek hangmin-tái és a Freescha analóg szűrőkön átbuggyanó, legszebb és leginkább fülbemászó melódiái körülölelik a vokóderbe áztatott szeleburdi és puhán emfatikus éneket: „The Sun is still up high when we sail on the sky”. Ha lehet csúcsa egy ilyen halmozott felépítésű válogatáslemeznek, amelynek hallgatását igazából bárhonnán el lehet kezdeni, akkor bizonyára ez a szám az.

A többi alkotás jórészt rövidke, nem erőteljesen kibontakozó, mondhatni ismételt hallgatást kíván. Azonban semmiképp sem illethetnénk ezeket a pejoratív „csak

rajongóknak” jelzővel. A CD legvége előtt bújjik meg az ironikus *Speed Dater*. A '80-as évek popzenejét idéző gyors dobritmusokkal és hanglépésekkel indul, majd a második percnél mintha össze-rogyna az egész: lelassított, disszonáns, szűrt szintetizátormelódiák félelmetes erdejébe tévedünk, majd az egész újraindul a maga kuszává, zavarttá vált modorában, hogy végül megszakadjon, és egy félbehagyott, pár másodperces, nyávogó dallam vegyen tőlünk érzéketlen búcsút az utolsó track „személyében”. Mindenkinek ajánlom ezt a lemezt, aki mer érezni és álmodozni.

HARGITAI ANDRÁS

(*Attack 9, 2007, 109 perc*)

SZÉPIRODALMI BIBLIOGRÁFIA

2008. január—február

Szépirodalmi bibliográfiánk a korábban kialakított rendszert követve regisztrálja az elmúlt két hónap alkotásait, gyűjtőköre az előző évek szemlézett folyóirataira terjed — pontosabban azokra, amelyek közülük a 2008. év során megjelennek. Frissessége kizárólag ezek rendszeres beérkezésétől függ: a negyedévi és a határon túli lapok természetüknél fogva hordozzák a csúszás lehetőségét. A 2008. év folyamán, a terjedelemre való tekintettel, a kéthavi tételekből csupán az első három rész (vers, rövidpróza, hosszúpóza) közlésére nyílik lehetőség, ezért a kényszerű tematikus szűkítésért olvasóink elnézését kérjük. Maga a gyűjtés azonban változatlan, s a most kimaradt fejezetek (esszé; napló, emlékezés, jegyzet; közönség előtt előadásra szánt mű; átmeneti műfajok; kevert műfajok) a 2008. évi összesített kötetben* természetesen szerepelni fognak, az eredetileg is csak abba szánt részekkel (beszélgetés, levelezés, műhelynapló; kritika, recenzió, ismertetés; tanulmány; irodalmi múlt) együtt.

Az összeállítás alapjául szolgáló folyóiratok

2000, 2008. 1., 2.
Alföld, 2008. 1., 2.
Bárka, 2008. 1.
Beszélő, 2008. 1., 2.
Élet és Irodalom, 2008. január 4., január 11., január 18., január 25., február 1., február 8., február 15., február 22., február 29.
Életünk, 2008. 1., 2.
Ezredvég, 2008. 1., 2.
Forrás, 2008. 1.
Hítel, 2008. 1., 2.
Holmi, 2008. 1., 2.
Helikon (Kolozsvár), 2008.: 1.
Irodalmi Szemle, 2008. 1.
Jelenkor, 2008. 1., 2.
Kalligram, 2008. 1.
Kortárs, 2008. 1., 2.
Korunk, 2008. 1., 2.

Liget, 2008. 1., 2.
Magyar Napló, 2008. 1.
Mozgó Világ, 2008. 1., 2.
Műhely, 2008. 1.
Napút, 2008. 1.
Pannon Tükör, 2008. 1.
PoLiSz, 2008. 1., 2.
Székelyföld, 2008. 1., 2.
Tiszatáj, 2008. 1., 2.
Új Forrás, 2008. 1., 2.
Vigilia, 2008. 2.

Vers

1. ACZÉL Géza: *fosztó*. = Holmi, 2/223. p.
2. ACZÉL Géza: *menés*. = 2000, 1/54. p.
3. ACZÉL Géza: *versszakadás*. = Jelenkor, 2/145. p.
4. ACZÉL Géza: *visszavers*. = Élet és Irodalom, február 15. 21. p.

* A Magyar irodalmi repertórium 2003, a Magyar irodalmi repertórium 2004 és a Magyar irodalmi repertórium 2005 című kötetek már megjelentek. Hálózati változat: www.repertorium.hu. (A Szerk.)